

П1728-1
6

Чыла эл пролэтар-влак, ушыза!

МАРИЙ

ЎДРАМАШ

МАРИЙ КУНДЭМ ИСПОЛКОМЫН
ТЫЛЧЭ ЙЫДА ЛЭКШЭ ЖУРНАЛЖЭ.

№ 7.

ИЙУЛЬ, 1933 ИЙ.

МАРИЙ ӰДРАМАШ

МАРИЙ КУНДЭ И СПОЛКОМЫН
ТЫЛЧЭ ЙЫДА ЭКШЭ ЖУРНАЛЖЭ.

1933 ИЙ.
ИЙУЛЬ
№ 7.

Шурным жапыштыжэ да йомдардэ погэн налшашлан йамдэ лийаш.

Тэний шошо ага ўдымашым кугу сэнгымаш дэнэ эртарышна. Облас мучко 3 йуньлан—шошо ўдымө план 245,7 тўж. га, 103% тэмалтын. Эртышэ ий дэч 25 кэчэ ончыч ўдэн пытарымэ.

Паша арам лийшашлык огыл, озым лэктын шогымо гыч шурно сай шочшашлык. Сай шочэш ман пэл корнэш чарнэн шогална гын, тидэ кўчык паша лийэш. Тыгэ мэ сай шочшашым кидна гыч мучыштарэн колтэн кэртына. Садлаң ўдымым сай ончэн куштыман, жапыштыжэ сомылыман. Шурно лийын шумо мөнгө жапыштыжэ да йомдардэ погэн налман.

Шурным кўчык жапыштэ да йомдардэ погэн налмэ дэн колхозник-влакым зажиточныйыш савыраш кугу йөн лийэш.

Тэний шошым ий кэчым ончалмаштэ да адак икийашым эр ўдымө дэн кокийаш дэн икийаш шурно ик жапыштэ лийын кэртэш. Шурным тичмашын жапыштыжэ погэн налаш лэкташ йамдак лийын шогыман.

Шурно погаш сай кўкшө качэстван йамдылалтмаш шурно погымын сэгымашыжым шукта

Шурно погымаш пацам эртармаштэ йал озанлык тарман дэн машинам ышкэ жапыштыжэ ачалымаш да йамдылмаш эн ончыл вэрым налын шога.

Шурно погымо машин, тарман-влакым 1 ийульлан йамдылэн пытарман. Йал озанлык машин, тарман ачалмаш шотышто „ача лымэ чыла-чыла йамдэ“ манмэ шомак гына вэлэ ыныж лий, ачалмаш лачым, кўкшө качэстван лийжэ. Тидын дэн пырльа трактор-влаклан шўрымө, йўлалтымэ матэриалым, тугак шурно погымо машин дэн тракторлык настам, шўрымө ўзгар-влакым ончычак ситышын йамдылман.

Имньымат өрдыжэш кодыман огыл, шошо ага кампаньэ годым кузэ ончымо, кызытат тугак ончыман.

Ийуль дэн август тэний киндэ йамдылмын эн важнэ

тылызышт. Шурно погаш тўналмын пэрвой кэчыштыжак кугыжанышлан киндым пуаш тўнгалаш кўлэш. Садлан лиймэ пашам сайын организовайман. Кўчык жапыштэ, шурно пырчым олымэш монь йомдарэн кодыдэ, сайын ыштыл, киндэ лэктышым шотлэн налын, тарманын сай ыштымыжым эскэрэн--тыгэ шиймашым эртарман.

Колхозницэ, ышкэт озанлык шэмэр ўдрамаш-влаклан шурно погымо годымат ончыл вэрим налын шогыман. Комунист, комсомол йыр ушнэн, нунын ончыктымо почэш пашам шуктэн толман.

Звэнигово р-н ударник-колхозник съют.

Ўдрамашлан колхозым вуйлалтымашкэ лишэмман.

Совет республикыштэ йал озанлык пашам ўдрамашат пўрйэн ганьяк ыштэн шога. Мэмнан обласлаштэ йал озанлык пашам йатыр шотышто ўдрамаш-влак ышкэ ўмбалнышт нумалыт. Тидым колхоз вуйлатышэ -влаклан мондаш ол кўл. Мэ колхоз атыланыжэ манын тыршэна гын, нунын йал озанлыкышт, нунын организацышт ончыко кайжэ манын тыршэна гын, — ўдрамашым, йолташ влак, ончык шупшылаш кўлэш. Чоткыдын кид совымаш. Горький край колхозник-ударник-влакын 2-шо слётышто М. И. Калинин йолташ ойлымеш гыч)

Йолташ Калинин ойжым М-турэк район колхозницэ-ударницэ-влак шукташ-пижын улыт.

Кўкшө шурно вэрч.

Мари-Турэк районсо, колхоз пасушто, йоча йасльэ, площадкыштэ пашам активнэ ыштэн шогышо колхозницэ-ударницэ влак ўдрамаш слётыш погынэн шошо анга дэн сомлымашым эртарымэ итогым да шурным сайын, жапыштэ погэн налмашлан ончылно могай задачэ шогымым да тугак Обком дэн Обисполкомын шўдымыжым, Край колхозник-ударник-влакын шўдымыштым ончэн налын тыгэ пунчалэ:

Мэ М-турэк р-нсо колхозницэ-ударницэ-влак нинэ пунчал-влакым чыла, чумыр моктэна, нинэ бойэвойла шындымэ политик програмым шуктэна. Жапыштэ шуктышашлан чыла ўдыр-влакым, ўдрамашым ушаш тыршэна.

Ышкэнан ўмбак ойыртэмын обэзатэлыством налын штурм декадникым ыштэна, тидэ жапыштэ пырчан шурно коклаштэ, пурсалаштэ, техник культурышто уэш, кок каналан шўк погымашым организовайэна. Шўк кўрмашым 8 ийульлан чумыр пытарэна.

Район мучко 105 йоча йасльэ дэн площадкым почашлан уло вийым организовайэна.

Район кўргысө чыла колхозницэ-влакым шурным йомдардэ погэн налмэ вэрч кучэдалмашкэ, пудыргыл кодшо пырчим погымашкэ, кылта пидмашкэ ушэна.

Кулакын кодшышт нунын агэнтшышт-влак шурно погымо-планым, кугыжанышлан киндэ пумашым кўрлаш тōчышō-влак дэн кўрылт кучэдалын нуным чылт пытарэна.

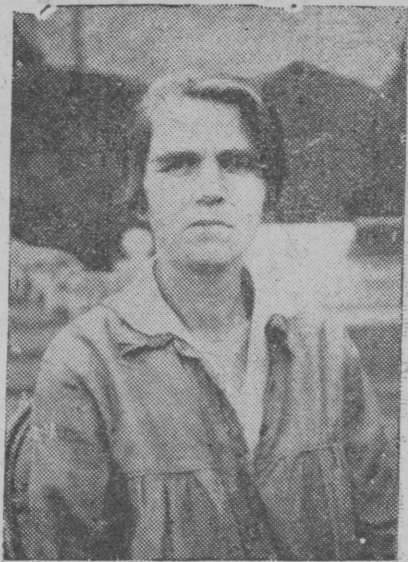
Партий дэн правительствэ вуйлалтышэ дэн чыла рвач, йолагай, йўшō, колхоз погым шалаташ тōчōн коштшо йэн-влакым колхоз гыч поктэн луктына.

Вийан лийжэ ВКП(б) партий, тудын онжо йолташ Сталин!

Вийан лийжэ колхоз илыш!—ман М-турэк район колхозницэ-ударницэ-влак сльот Обком-Ширванин, Аймэтовлан, Обисполком-Львов дэн Изгеровлан, Облзу Никифоровлан да „Мар. Правда“ дэн „Мари Комун“ редакцийлан рапортым ыштышт.

„Вид“ колхоз члэн (Торйал район)
Торйал колхозник ударник погы ы-
маштэ лийшэ СИДОРКИНА йолт.
обл. конкуресэш пōлэклалтын

„Стрэмлень“ колхоз (Курык мари р-н)
ФИРСОВА йолташ—ударницэ.

У налог закон нэргэн кажнэ шэмэр үдрамаш шинчыман.

Мэмнан совет элыштэ налог социалист строительствэ ыштымашым нөлталаш, пацазэ клас, колхоз дэн ышкэт озанлык шэмэрын ылышым, йулаштым нөлталаш полшэн шога. Капиталист кугыжанышланым нална гын тушто налог—шэмэр-влакым пызыраш, йорлэштараш погалтэш.

Тидым кажнэ пашазэ, колхозник, шэмэр крестйан рашак палэн налын. Садланак мэмнан элыштэ колхозник, пашазэ, ышкэт озанлык крестйан влак-правительствын налог нэргэн лукмо у законжым лончылэн налын налогом ончычак авансэ шот дэнэ тўлыат. Тэвэ мутлан „Путь социализма“ колхозник-влак, (Й-ола р-н.) Благодаров С.—20 тэнгэм, Благодарин С. П.—10 т. Кудравцев П. П.—10 тэнгэм тўлышт.

Тыгак „У Пырчэ“ колхоз (Првой р-н) вуйлалтышэ Иванов йол. срок шудэ у налогом 150 тэнгэм тўлыш. Тэнийсэ йал озанлык налогом 20%-жэ вик йал бўджэтыш пуалтэш. Тидэ окса озанлык дэн культур строительствылан колталтэш.

Йал озанлык налог нэргэн лукмо пунчал социалист мландэ озанлыкым пэнгьдэмдаш, колхоз строительством пэнгьдэмдаш виктаралтын. У закон колхоз, колхозник дэн ышкэт озанлыкан шэмэр-влаклан йатыр льготым пуа.

Шурно лэктыш нөлталмаштэ отчетность дэн учот пашам сай шындышэ ончыл колхоз-влаклан 25% скидкэ пуалтэш.

Тыгак вольык ашнымашым нөлталшэ, техник культур вўдышэ да тудым атыландараш полшышо, колхоз сатулымашым вийангдаш полшымылан, озанлык-политик компаньэ-планым срок дэч ончыч тэмышэ-влаклан льгот пуалтэш.

Кулак озанлык-влаклан закон почэш индивидуальнэ налогом ыштыман. Нунылан налог нормо почэш огыл, а чын докотшым шотлэн налын индивидуальнэ шот дэнэ пышталтэш.

Индивидуальнэ шот дэнэ пыштышэ кулак озанлык-влак спис-
кым колхозник дэн ышкэт озанлык актив погынымашэш он-
чыман.

Налог тұлмын пэрвый срокшо 1 сентябрлан шуэш. На-
лог законом умландармаштэ кажнэ комунист, комсомол,
профсоюзниклан ончылно лийын шогыман. Клас тушман ти-
дэ пашаштат чараклаш төчаш тўналэш, садлан массэ пашам
вийандэн, клас тушман ваштарэш чакныдэ кучэдалын, у на-
лог законом кажнэ пашачэ, колхозник, колхозницэ, кажнэ
шэмэр ўдрамаш дэк шуктыман.

БЭДЭРНИКОВА М. йолт. Нэмдэ
колхоз члэн (Торйал район), колхоз
пашам ударлын ышта, лблэклягын.

Какшан колхоз члэн (Торйал р-он)
ударницэ ВЭДЭНЬКИНА Ф. К. йолт.
пашам ударлын ыштымыжлан пблэк-
лымэ. Колхозыш пурымжч мбнгг
ликпунктым тунэм пытарэй.

Йоча йаслыштэ пашам сайын шындымэ дэнэ ўдрамаш коклаштэ соцсорэвнованьым кумдан шарэна.

Йаслэ почмо дэн азан аваштланат мо́ло дэн төрак паша ышташ
эрык лийын

„Поланур“ колхозышто (Йошкар-ола р-н) ўдрамаш-влакын тыршымышт, пашашкэ кўлынак пижмышт дэнэ паша жаплан йоча йаслэ почылто. Йоча-влакым ончашлан колхоз посна пёртым пуэн, адак мо́ло дэнат полшэн шога. Пёрт воктэн йоча влаклан модаш плошчадкэ ышталтын. Тидым ўдрамаш-влак суботник шот дэн ыштэныт. Йаслыштэ кызыт 16 йоча уло. Йоча ончаш курсышто тунэмшэ ўдрамаш-влакым шогалтымэ. Йоча-влакым врач шэкланэн шогымо почэш ончат. Йаслэ паша йэн-влак—лийжэ манынак—пашам ыштат.

Йаслышкэ пурэтат ончэн куанэт: кажнэ йочалан посна малымэ вэр, кочкашышт изи үстэл, изи тэңгыл, кўвар да уло пёрт көргат йандарын кучалтэш.

Йоча-влакым у сэмын модаш туныктат, түрлө модыш налэдалтын. Чийашышт ик гай вургэм ышташ ситсэ налмэ.

Тугэ гынат, йаслэ почмаштэ чаракат лийэдэн. Йужо ўдрамашыжэ кулак ой почэш „азам иктыш погат да шужыкташ тўналыт, чэрым шарат“ манын ойлыштыныт. Тыгай кулак агитаций ваштарэш чот кучэдалаш логалын, комсомолэц-влак ўдрамаш коклаштэ эрэ умылтарымышт дэн кулак шо-йам шалатэныт. Кызыт йаслэ почмэк, йаслын пайдажым рашак умылышт. Кажнэ азан аважат трудодэньым мо́ло дэн төрак ыштэн кэртэш. Чыла пашашкат мо́ло дэн төрак лэктэш.

Йаслэ пашам сайын шындымэ дэнэ ўдрамаш коклаштэ соцсорэвнованьым кумдан шараш лийэш. Йаслэ пашам сайэмдаш адак аваштлан вэл огыл, уло колхоз члэн, активист влакланат пижаш кўлэш.

А.

Йаслыдэн дэтплошадкым почна.

Ұмаштэ, ончылий кэнэж паша
годым азана йүдэ-кочдэ, шуран
вакш коклаштэ магырэн шуко кий-
ышт.

Тэнэй ындэ мэ ұдырамаш-ша-
мыч вийан пижнат, колхозэшна
аза-шамычлан дэтиасльым да ты-
гыдэ рвээ-шамычлан дэтплошад-
кым почна. Йоча йаслыштэ 15 аза
уло, дэтплошадкыштэ 14 рвээ уло.

Дэтиасльышкэ аза ончаш шкэнан
колхозница коклагычынак Шабда-

рова Е. Н., Сардайэва А. И. да
Хитрова П. Н. сайлышна.

Йоча площадкышкэ РОНО ту-
нэмшэ ұдырым Милова Ф. Д. кол-
дыш.

Йоча йаслыштэ аза-шамычын
илышышт сайэ. Шёрым, манэ шү-
раш пучымышым да мойын пукшат.
Йоча йасльэ пёртым арун кучат.
Таракан, орашына да мойын укэ.

Йошкар-Ола р-н, „Йошкар-Ту-
мэр“ колхоз члэн Смирнова Ана.

40 йочалан йасльым почмо.

„Йошкар - Урэм“ колхозышто
(У-Торйал р-н Кодам й/совет) кол-
хозник, колхозницэ-влак жапыш-
тыжэ йоча йасльэ дэн площадкым
почаш пижыч. 1-шэ ийунышто 40
йочалан, кэнэж жаплан школ пёр-
тэш йасльэ дэн площадкым почыч.

Насу лашаш лэктын кайаш ұд-
рамаш-влак йамдэ улыт. Мэмнан

колхозницэ-влакна паша годым
йоча дэн йыкланымаш дэч утарал-
тын улыт, 40 йочалан 4 ончышо уло,
йочам сай ончат, сай нукшат.

Моло колхозат мэмнам дэч при-
мэрым налза, шурно погымо жап-
лан йоча йасльэ площадкым почэ-
дыза.

Ўдыр.

Пашам ыштэн, социалист пашам аралэн мошташ, тўнбалаң у корным почшо элнам аралэн мошташ, завод-влакнам, колхоз озанлыкым, плотинам, корнынам, оланам, университет-влакнам, кнага влакнам аралэн мошташ—тэвэ тидэ социализм ыштышэ йэн-влакын тыршымышт.

„Пайрам кэчэ“—кугыжан жап годым калык ылышыштэ йара кэчэ, йара жап шуко эртэн. Йара кэчэ манмаштэ жапым тунам угларакжэ „пайрам кэчэ-влак“ арам пытарэн улыт. Пайрамжэ тунам шотдымо шуко лийын. Пайрам культур вэрчын огыл, вэра, религин лўм дэн лийэдэч улыт.

Нинэ пайрам-влак калыклан зияным гына кондэн, моло нимат огыл..

Пайрам кэчын шонгырак, илалшырак йэнгышт чэркыш кайат, тушто поп нуным кастэнэ-йўд мартэ, эрдэнэ кэчывал мартэ шогыкта. Тўрлө, зараз чэрым шаркалат, ик крэсым шупшалмышт дэн, таза йэн чэрлана.

Тидэ вэлэ мо. Аза тынэш пуртымым налза йан.

Кэчэ гут поп ала кунар азам ик вўдыш чыкэн луктэш. Тўрлө азат лийэш, чэран аза почэш тынэш пуртымо дэн таза аза чэранэш.

Тэвэ адак кузэ жапэт арам эртаыльэ. Изиш йара жап гын йумо онам нумал коштыт, тудым ваш лийыт, ужатэн кодат, жап арам эрта. Адак руга погымо, молат...

Ынде пайрам кэчын ырвэзырак

йэнгым нална. Пазарыш кайа, кэчэ гут пуракыштэ нимо налшажэ укэ гынат, коштэш. Йўн толыт, йэшышт, шочшышт дэн кучэдалыт. Кок, кум кэчэ „пайрам“ олмэш арньа мартэ колтат: Арам оксам йўн пытарат, шуко энгэкым, зияаным: йэн пуштмэт, пожарэт йушө вуй дэн иктаж кушто кийэн курымэш ышкэныштым локтылмэт—моогэш лий. Уш-акылланат, кап-кылланат пайда лийын огыл. Ик манаш—пайрам ылышым тэрлатэн огыл, угларак вэлэ пужэн.

Кугыжан влас шэмэр калыкын тазалыкшым, кап-кылжым пэнгыдэмдымэ, аралымэ нэргэн шоналтэнат огыл, тунам калыкын ойгыжо, чэрлылыкшэ, йорлылыкшэ, пычкэмылыкшэ—тэвэ тидэ каласымэгыч раш палэ—могай улмаш. Ойлыманат огыл: эн нэлыжэ тунам йорлылан, пашазэ йэнган логалын. Йорлын ылышыжэ эрэ йорлэштэ. Пойан эрэ пойэн.

Октябрь револьуцо дэч вара калыкын йышыжэ чылт вэсэмын—волгыдо, тўнэммэ, культур корно дэн кайа. Комунист партий вуйлатымэ дэн социализмым ыштэна.

Пашалан да эл аралаш йамдэ лий!

Шэмэр Марийын рўдо олаштыжэ Кокшан сэр тўрыштө, сатэр лонгаштэ шэмэрын кап-кылжым пэнгыдэмдымэ вэр, вўд стансэ сылын койын шога.

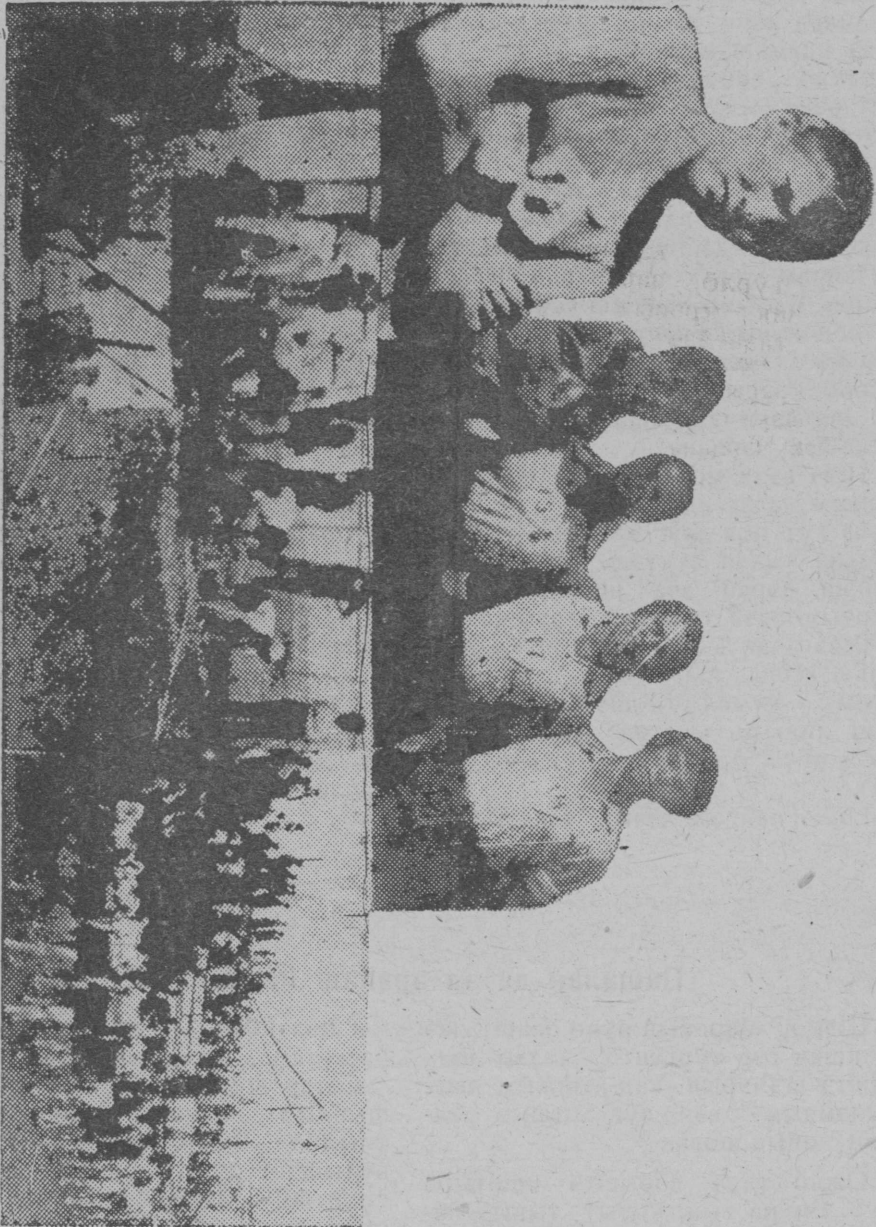
Ожно тидэ вэрыштэ коштыра куп улмаш гын, кызыт тыштэ пашазэ, служышо моло шэмэр-влакатканат, кап-кылыштым тазандат.

Сатэр ўмылыштө, кап-кыл тазагдышашлан тўрлө модышым ышты-

мэ: волэйбол, мэчэ дэн модмаш, баскетбол, тылэч молат.

Сатэр лонгантэ тўрлө пэлэдыш шындымэ, канаш толшо-влаклан олымбал. Вўд сэрыштэ 500 йэнган вўдыштө йўштылшө-влакым, вўд спортым ыштышэ-влакым ужаш, ончэн шинчаш вэрым ыштымэ.

Мэмнан Й-олаштэ гына, вэлэ огыл чыла ССР ушэм мучко пашазэ, колхозник, моло шэмэрат канымэ жапым эртарат.

Түнһамбал пролэтар рэволютсо вэрч тулла кучэдалшэ Клара Цэткин колэн.

Комунист Интернационал Исполнительнэ Комитэт президиум члэн, ИККИ пэлэнсэ түнһамбал-үдрамаш сэкрэтариат вуйлалтышэ, Гэрман комунист партий рүдө комитэт члэн, түнһамбал пролэтар рэволюцо дэн социализмын сэнһымыж вэрч кучэдалшэ эн тошто борэц Клара Цэткин 20-шо ийунышто 2 шагат 10 минут эрдэнэ Моско воктэнсэ Архангельскийэш колэн.

Рэволюцын кугу борэцжэ лүмэш.

Клара Цэткин самырыкшэ годымак пашазэ класын утаралтшаш, рэволюцион кучэдалмашкэ ушнэн. 1878 ийыштак, 21 ийаш улмыж годым шолып, закон правам пудэ политик пашам ыштышэ Гэрман социал дэмократ партийыш члэнлан пурэн.

Клара Цэткин 50 ий утла ышкэ илышыжым сэнэн кэртдым рэволюцион кучэдалмашкэ пыштэн. Германысэ пашачэ движэньэ дэн да түнһамбал пашазэ движэньэын историйыжэ дэн тудын илышыжэ ойыртэмдэ ушнэн толын. Түнһамбал пашазэ движэньыштэ Клара Цэткин Энгельсын да Ленинын полшыжо лийын шогэн.

Импэриалист сар жапыштэ сарлан йамдылалтмэ ваштарэш, сар ваштарэш кучэдалмыжлан Клара Цэткиным арэстоваймэ. Ленин дэн да руш большэвик-влак дэнэ эрэ кылым кучэн шогэн. 1915 ийыштэ Бэрн Олаштэ лийшэ тўнхамбал ўдрамаш конфэрэнцым импэриалист ваштарэш дэмонстрацийыш савырэн.

Клара Либкнэхт дэн да Роза Льюксэмбург дэн пырля Клара Цэткин компартнийын тўнгалтышыжым—„Спартак“ лўман бойэвой ушэмым ыштэн да тудын подпольно (йышт) пашажын организаторжо лийын шогэн.

1917 ий октябрь дэч вара Клара Цэткин Гэрман пашазэ ончылан руш пашазэ-влакым аралаш чотак пижын да октябрь рэволюцым уло куанымаш дэн саламлэн.

Тўнхамбал ўдрамаш сэкретариатым тўнхамбал пашазэ кэчым ыштымаштэ тўнгал пушыжо Клара Цэткин лийын. Тудо шуко ий мартэн Коминтэрнын ўдрамаш пашажым вуйлалтэн шогэн. Йатыр ий мартэ МОПР пашам вуйлалтэн шогэн.

Буржуазийын социал-дэмократ агэнтышт, Коминтэрнын тушманжэ ваштарэш—Каутский гыч тўнгалын Троцкий мартэ кэлшыдэ кучэдал шогэн.

Нэлэ чэр дэн орланымыжэ ўмбачат, тўвыт сокыр лийын шушаш гай шуко ий мартэ вакш ўмбач киньэя кэртдэ кийэн гынат, Клара Цэткин пытартыш ийыштат рэволюцион пашазэ движэньыштэ пашам активнэ ыштэн шогыш.

Клара Цэткин пролэтар рэволюцо вэрч тулла кучэдал шогышо йэн ыльэ. Ўмыр мучко кучэдал илмыжэ, пашажэ, социализмын кугу элыштыжэ сэнгыш. Тудо уло тўнхамбалнат сэна!

Лийын, ончыкшат лийэш.

Мэмнан дэчын	Тушман шакшэ альэ йатыр
Ойырлэн кайыш Клара?	сай шижэш.
Пытартышлан, эртэн урэм,	Шукэш огыл, фашист-влаклан
бульварым.	оранаш!
Чэвэрлэн саламым пуэна.	Мыскылалтшэ пытымашышт
Мэ она шорт.	лийшэмэш.
Шинча вўдым укэ лукмашна!	Тэк палат тушман-шамыч—
Мэмнан дэчын	Мэмнан дэнэ Клара
Ойырлэн кайыш Клара?	Лийын, ончыкшат лийэш!
Клара Цэткинын пашажым,	
Мэмнан дэнэ йўлшө тудын	Дэмыян Бэдный гыч
вийжым	О. И. кусарэн.

Каласышаш ГЫН, УКЭ ГЫН.

1.

Ваньук дэн Вэрук аваштым тачэ гай шыдым нигунамат ужын огытул. Пасу гыч толмыжо мөнгө нимо ок кўллан йочажлан пижын, йочашт площадкэ гыч толын гына пурышт, пөрт гыч кожэнат луктын шуктыш.

Ышкэат гына пөртэш шинчэн кодын гынат, адакат ласка огыл, нигуштак ышкыланжэ ышкэ вэрым ок му. Тэвэ кроватиш туртын возэш, адак төрштэн кыньэлэш, иктаж мо пашам руалтэн ышташ тўналэш, ок шукто, мөнгэш шуа, уэш кроватиш йбрлэш.

Урэм гыч йўк шоктыш. Окна дэк мийэн пошкудыжо кудовэчэ могырыш ончальэ. Папиросым пурлын Пөтыр ышкэ пөрт ончылныжо шога, урэм гоч пошкудыжо Мэтри кугыза дэн пэш мутлана. Мэтри кугыза окна гыч вуйжым луктын возынат йодыштэш:

—Чыла үдэн улна манат?

—Чыла манэш Пөтыр.

—Шэнгэл пўчкышымат?

—Кызыт гына тувэлым толна.

—Молодэц улда, молодэц—ман шонго чалэ пондашыжым ниалтэн мокта.

—Срок дэч кок кэчэ ончыч пытарышна. Мэ ындэ обэзатэлыне йошкар онаш логална.

—Мо?

—Йошкар онаш вэрэштуна манам. Тидэ шомакым Ольга кольбат:

—Вэрэштат тэвэ,—ман пөртшө гыч лэктын кайыш.

2

—Мо лийын танг ватэ,—ман Настачи Ольгам ваш лий.

—Ойго пэш кугу...

—Чурийэт гычак палэ. Толийан воктэнэм шич.

Настачи ургышыжым кудалтэн окнам пэтыршат, танг ватыжым тура онча. Ышкэжат Ольгалан кэч кунамат чон пытэнак кутыра да...

—Мо лийын вара?

Ойло чон пытэн.

—Нимат лийын омыл.

—Альэ йочат иктаж мо лийын улыт?

—Таза улыт. Пасу гыч тольымат эн ончычак нунылан пижым, нимо ок кўллан лупшэн кышкышым—Ольга кугун шўлалтышат шып лийын шинчэ.

—Чылтак ындэ тыйым ом умыло. Кō тыйым тынар шыдэшта-рэн? Кō титакан? Тый лачым ойло.

—Шинча титакан, Настачи. Ом уж гын, сайрак ыльэ. Пōртыш-тэм кийэм гын, нимомат ом уж ыльэ. Лучо пашаш лэқтыдымэмлан штрафым ыштышт ыльэ. Кызыт ышкыланэм ышкэ вэрим ом му, вўрэм кодын огыл.

—Тый ит когаргэ, мо ойлышашэт уло, луктын пу.

—Тачэ мэмнан бригадэ шэнгал пўчкышыштō ўдыш. Мэ, ўдыр-ватэ шамыч тырмалышна, Пōтр дэн Йыван ўдат. Паша пэшак сай кайыш. Мо кўлэш адак.

На, ўдэн пытарышаш годым корэмыш волэн, Пōтр ала мом чаш-кэрыш нумал куржэш. Можым... мый викак тогыдайшым.

— Ча-ашкэр лонгаш манат,—Настачи эрдыжым кроп савыш.

— Ышкэ шинчам дэнак..... Сайрак ончэм: Изи аза сэмын мўш-кыржō пэлэн ондал шындэнат нумал ошкылэш.

— Аза-ап.... Эх ийа. Настачи őрын вуйжым рўзалтышат шып лийын шинчэ.

Ольгат кугун шўлалтэн колтышат вуйым сакэн шинчэ.

Изыш лимэ мōнгō Ольга пэлэштиш:

— Тэвэ молан мыланэм тынар лэлэ. Иктажэ-вэс йенгым ужам гын, вэрэшыжак пўтырэн кучэн, чыла ончылно луктын пыштэм ыльэ. Кызыт ындэ шонэнак ом шу. Мом ыштышаш.

— Ышкэат шинчэт—Пōтыр дэн сай илэна, сасйн, пошкудо сэ-мын. Молан мийэн от пэрнэ—нигунамат окотказэ. Портышкэм ур-тымэт, иктаж мо пудырга гын, ачалэн пумэт, илмаштэ мо ок лий...

— Пэлэштэнат ом мошто, мом манаш—настачи пэлэштиш. Ала мо вуйэм гыч товар тош дэн пэрмэ гай вэл тучэш, нимо ушэмат укэ.

Ала кузэ каласаш гын тыланэт йōра. Тидым тый ышкэат пэш шинчэт. Тыгай паша ыштылмыжлан Пōтырым вуйжо гыч огыт ний-алтэ. Полшымыжым шонэт гын тыланэт—шып лийман, а, сайрак вуй йырэт шонэн пыштэт гын—шып лийман огыл. Настачин йўкшў эрэ-пэнгыдын да пэнгыдын шокташ тўналэш.

— Тэний кунар киндымак нальэ? Ой-й? Кунар тэний нальэ? Адак шагал мо? Настачи шыдыжым кучэн кэртдэ кычкыра. ышкэжэ чылт ырвэзэ лиймэ гай койэш, шўргыштō улшо куптыргылшыжо вийнэн, шинчажэ йўла вэлэ.

— Ушэмак пытэн, Настачи. Ала момат шонэн пытарэнам, но каласэм. Пōтырым логэн налыт. Йочашт кодэш. Адак ватыжат Ма-рйа осал ўдрамаш огыл, мыланэм тулык ватылан шуко полшэн. Мо шўргэм дэн вара ваш лийаш.

— Кузэ тудо колхозыным шолышташ тоштын? Кōным тудо шо-лыштын? Настачи йōл ўмбак тōрштэн шогальат, кидым вэл лупшкэ-дылаш тўнальэ.

Ольга шып лийын шогальэ.

— Кõным тудо шолыштын манатмыс?! Настачи Ольга дэк лишкырак лийын пэлэштиш.

— Мо, кõнжым палэ... Мыйным, тыйным, молыным, мэмнан гайынымак. Мэмнаным шолыштын! Мэмнан йочана дэч шупшын налын. Тыгэ гын чаманышаш укэ. Каласышаш да паша пыта. Мый тудым шукэртак тогыдайэнам. Тудо мэмнанлык йэн огыл. Шинчэм мый тудым, пэ-эш пушкыдын вакшэш да малаш пэшкыдэ. Ачажат тудын тыгай ыльэ. Пушэнтгэ лэч лышташыжэ торан ок воч.

— Ой чонэм, пэшак чонэмлан йёсö!

— Нимо йёсат укэ.

Каласаш да паша пыта.

— Тыланэт тыгэ ойлэн шинчаш пэш каньылэ. Тый мый олмышчэм лийат ыльэ гын?

— Молан вара, мый дэкэм толнат? сырэн Настачи пэлэштиш.

— Ой, йодаш толнат вэт. Вэт мый тыланэт ойым пуэм.

— Мый шонышым, ойэм пушландарэт, укэ, утларак вэлэ шүмэм тарватышын.

— Мый ышкэ шонышым тына ойлэн пушым, тый кузэ моштэт, тугэ ыштэ.

Настачи шып лий. Ургышыжым кучэн, окнам роп почын шындышат мутна пытыш манмэла ургышым ургащ тўнальэ.

3

Ольга Настачи дэч йўшо гай. лэктын ошкыльо. Вуйжо пёрдэш вэлэ. Тора гычак колхоз прэдседатыль Ильан ошкыл толмыжым ужэш.

Ильа ик могырым, Ольга вэс могырым урэм дэк ваш мийат.

Ольга Ильам ужат шұмышкыжō кўзō кэрмэ гай тучын колтыш. Могыржылан вўд опталмэ гай тучо, пўжō. ваш кыралтэш, пулвуйжочытыра.

Нимо шиждэ кузэ ала мыньар йол тошкалтышым Ильа вэлынш ыштыш, урэм покшэк шуат адак мōнгэш ошкыл колтыш.

Ильа ышкэ тудын могырыш вончыш. Ильан лишэммым ужын Ольга шогальэ, ышкэ ольашат йамдэ шога. Адак кэнэта тарванэн ошкыл колтыш.

— Мэмнан мучаш мом коштыч? Ильа кидным шарэн Ольгалан корным авырэн пэлэштыш.

— Тыйын мо пашат? Колто, тындэнэт шутитлэн шогаш жапэм уко,—Ольга сырэн пэлэштыш.

— Мыйын тындэкэт ик паша уло—май Ильа.

Ольга шогальэ, шўмжō пыртка вэлэ, лэктын вочпаш гай вэл тучэш.

Мый пасу гыч толам,—Ильа шыман пэлэштыш.

— Пашам ончэн коштым. Тэмдан бригадэ гай сайын ик бригадат ыштэн огыл.

Кумышо бригадэ гын пэш удан ыштэн. Тэмдан бригадым пōлōклаш ман йодаш тўнгалаш.

— Мо тый тачэ пэш тўлыжгын койат?

— Тый мынь корэм тырма почэш коштат гын чылт лунчыргэт ыльэ.

— Ну ит сырэ, ит сырэ,—Ильа шыман пэлэштышат, шутко дэн ала мо кидшым картуз козырьок йымак нōлтальбатэркын оралтыжэ могырыш ошкыльо.

4.

Лывыргэ мардэж пуалэш. Пōтыр дэн ватыжэ тошкалтыш мучаштэ мутланэн шинчат. Ваньук дэн Пōтырын эргыжэ—Сэргунь туштак козна дэн модыт.

— Ой, ой тый косой мэран! Пōтыр Сэргэжлан кычкыральэ.

— Тудо тыйым иканаштэ сэнга!.. Ончо, ончо, кузэ тудо викта! Вот тидэ кэртэш дык кэртэш... Молодэц Ваньук!

Пōтыр дэн ватыжын пōртончылно шинчымым ужын содорак Ольга эртэн ошкылнэжэ улмаш.

Пөтыр кычкыралы:

— Куш курштальыч? Шого, шого изиш! Ольга шогалы. Але мо титакым вэл ыштэн, вуйжым кумык сакэн шогалы.

— Шэшкэ, пөрт вуйэтымат мардэж төргалтэныс. Кызыт йара жап гоным айда төрлатэна. Пөрт туньыкэтымат иканаштэ ачалаш күлэш. Ужат, кузэ шэлышталтын, лончылашкыжэ мушкыndo пура. Шун дэн йыгэн шындаш күлэш.

Олга пөрт вуйышкыжо ончал колтын. Пөрт вуйжым мардэж төргалтэн, туньыкшат шэлшталт пытэн, кудывэчэ могырышкыжо ала мо вайык каймыла вэл койэш.

— Тачэ ом йарсэ Пөтыр вак ончалдэ Ольга пэлэштуш.

— Чпу. Тудлан сайым шонэт, а тудо огэшат шоналтэ. Кугушнэн коштэш. Вэсэ гын рат лийэш ылыэ,—Ольган каймыжэ мөнгө Пөтыр ватэ пэлэштуш.

5

Кэчэ кас вэлыш кайэн. Вольыкат толаш тунгалын.

Ольга ушкал дүштэн шинчышыжлат эрэ тудымак шонэн шинча, ушыж гыч ок лэк.

Шумжым покшэ э кузё дэн шэлмэ гай. Ушыжо кок ужашлан ойырлэн. Ик ужашыжэ Пөтыр могырыш, вэсыжэ—колхоз могырыш шона.

— „Шонэт гын, Настачи чынымак ойла вэт“,—Ольга Настачин мутшым шарнэн, шоналтыш, вара пөрт вуйжым ончалыат...

— Нигунамат.....

А вэс, көргө йүк вэсым ойла:

— Уштымо, тудо вэт тыйным, йочатыным шупшын налын. Тыгай ворлан колхозышто вэр лийман огыл. Кө тыгай ворым пыдалэш, тудо ышкэат вор.

— Укэ, чын огыл, мый нигунамат, нимамат шолыштын омыл—Ольга ышкыланжэ ышкэ ойла.

— Мо лийэш—лийжэ, Ильалан каласашак күлэш. Вара умбакыжэ Илья ышкэ мом ыштышашым, ышкэ шинча. Тыгэ шоналтышат шөржымат шүрдэак шындэн кодэн, Ольга содор лэктын ошкылы.

6

Ильан йэшыжэ үстэл йыр кас кочкышым ыштэн шинчат. Ольган толын пурмыжлан Пөтыр ёрын колтыш.

— Шангэ пүтыркалмэтым мый викак шижым. Тэвэ лишкэм толнэжэ; тэвэ коранэш. Мый шижын налым вэлэ, шичйан кудыкэм, ойло.

— Пөрт ончык лэкаан,—Ольга вожыл пэлэштуш.

— Молан вожылат, ит вожыл тыштэ уто йэн укэ, викак ойло. Ольга нимо пэлэштудэ шога.

— Айда укэ гын, пөртончык лэктын мутланэна.

Ольга ышкэ почэшыжэ пөрт опсам чык тукылышат Ильан кидшым руалтэн кучыш.

Ольган чытырмыжэ Ильалан тучо.

— Пётыр вор,—Ольга ёрын пэлэштыш. Каласышат, вачыж гыч курыкым шуэн колтымыла тучо. Шумыштыжб куштылгын, куштылгын, уло могыржыланат ласкан тучын кайыш. Кид-йолжо чытырмашым чарныш, ноймыжымат чылт мондыш.

— Пётыр?—Ильа йодо, йукшб вашталт кайыш.

— Э-э, Пётыр,—Ольга ласкан гына пэлэштыш. Вара радам дэн мо ужмыжым чыла ойлыш. Ойлэн пытармыж мөнгб Ольган кидшым Ильа чот кормыштыш.

— Йбра эшэ каласышыч. Пэш сай ыштышыч. Молодэц улат Ольга!

— Пётыр тыланэт сай койэш, пошкудо ман ончыман огыл. Мэман паша эн ончылно.

— Садланак толнам вет. Умбакежэ мом моштэт тудым ыштэ, ышкэ шинчэт.

Ильа Ольган кидшым парняжым коштармэш адак чот кормышталэ.

— Тау. Мый тидэ кайыкым чэрлыкыш кучаш тыршэм.

Арама лонгаштэ манат?

— Э-э, арама лонгаштэ,—пэнгыдын Ольга пэлэштыш.

7

Ольга йут вошт шинчажымат ыш—кумо: ик могырыш да вэс могырыш пёрдал кугун шүлэн почанэ.

Пычкэмыш, тымык йут, коклан коклан пий-оптымо гына шокта.

Волгыжын шумо мөнгб пашаш лэкташ пуалтымэ пуч шокташ тунгалэ.

Ольга вакш умбач кынэлат урэмыш лэктын шогалэ.

Капка йук кычыр-кочыр, кроп-роп-шоктэдаш тунгалэ. Колхозник, колхозницэ-влак пашаш вашкат.

Ольгат изиш шогалтышат калык каймашкэ куштылгын-гына ошкыл келтыш.

Рушла гыч кусарымэ.

КУРГЫМ СИТЫШЫН ЙАМДЫЛЭН ВОЛЬЫК АШНЫМАШЫМ КУГЭМДЭНА.

Мэмнан обласыштына вольык ашнымэ пашам вийандаш чыла йон уло. Тидэ йоным кучылт гына мошташ күлэш. Колхозын, колхозник да посна озанлык шэмэр-влакын вольыкышт лийжэ ман, мыланна вольык вуйым шукэмдышашлан, качествым нолтышашлан тыршашна күлэш.

Кызыт мэ тыгай задачым шындэна: ик ий коклаштэ иктэ-годтэ чыла-колхозникым ушкаланым ышташ, вольык ончымо фермым шукэмдаш, нуным кугун пайдам пушаным ышташ.

Мэ кызыт вольык ашнымэ шотышто молан шэнтгэлан кодын улына манат гын, мэ альэ вольыкклан пукшаш курго йамдылмэ шотышто, вольыкым сай ончаш, күлэш сэмын тунэм шун огынаул.

Курго йамдылмэ манмаштэ шудым кок кана солэн налмаш, силосым ситытышын йамдылмаш укэ. Силосым кузэ сай йамдылмэ нэргэн чыла колхозник, колхозницэлан шинчэн шогыман.

Силосым кузэ йамдылыман.

Силосын пайдажым колхозник, шэмэр крэсаньык-шамыч палэн налын улыт. Йатыр колхозлаштэ силос йамдылмэ паша пэш сайын шындымэ. Тэвэ Оршанкэ р-но „Трудовик“ колхозым нална, нунын умаштэ силосышт пэш чаплэ лийын ыльэ. Тыгак Наргас с/хоз. техникумын, адак моло вэрэат силос сай лийын. Йужо колхозышто тидэ паша күлэш сэмын шындымэ огыл, тидын дэнэ силос начар лийэш. Умбақыжэ тидэ паша тыгэ лийман огыл.

Силос пайдажэ пэш кугу. Лүштымө ушкал силос кочмо дэн шорым утларак пуа. Силосым чыла вольыккланат пукшаш лийэш; силос кочмо дэн вольык вийанэш, шөр-сатулык фер-

мылаштэ, колхозышто, совхозышто вольыкым шукэмдаш, качествым нолташ ик кугу йөн.

Кэчэ шудо (кэчэ вöрылтыш) куштыра шудо, парэнтгэ шудо дэн силосым ышташ лийэш. Силосым выньэмэш, траншэйэш, башньэш, полубашньэш опташ лийэш.

Мэмнан обласыштэ силосым 1931 ийыштэ ышташ тунгалын улыт. 1931 ийыштэ силос выньэмэш 11350 кубомэт. опталтын. 1932 ийыштэ—9558 тон опталтын. 1933 ийыштэ 35990 тоным опташ күлэш.

Силосым агроном туныктымо почэш оптэт гын, пэш йөнлан толэш. Тэвэ йужо колхозлаштэ („Париж комун“ „Лэнин памаш“, „Огородник“, Марисоюз шөр фэрмыштэ) силос начар лэктын. Нуно шудым выньэмыш оптымо годым агротэхникэ шотым илышыш пүртэн огыт ул. Йужо колхозышто паша самотьок шот дэнэ кайэн.

Силос ыштымэ годым-тэвэ мом шинчыман:

1. Силос выньэмым күкшүрак вэрэш ыштыман. Мыландэйымал вүд лишнэ ыныж лий, укэ гын силосыш вүд пурэн, шүн кэртэш.

2. Силос выньэм йыргэшкэ лийман, лукан выньэмыштэ силос пужлэн локтылалт кэртэш.

3. Виньэмышкэ силосым 15 тон дэч мөнгө оптыман огыл. Изи виньэмыштэ утларак силос пужла.

4. Виньэмын лопкытшэ 3-4 мэтр, лопкытшо кэлгытшэ дэч 20-25% утларак лийман.

5. Траншэйын кэлгытшэ 2,5-3, мэтр, лопкытшо күшнө 3,75-4 мэтр, пундашыжэ 2,5 мэтр лийман.

6. Виньэмын, траншэйын пырдышыжэ онга-дэн, кэрмыч дэн, альэ моло түрлө дэн ышталтэш гын, силос утларак сай лийэш.

7. Силос выньэм, траншэй шунан, мыландэш күнчымо гын, пырдыжыш онга, кэрмыч дэн ачалымэ ок күл.

8. Силос выньэм, траншэйын пырдыж нимо дэнат ышталтын огыл гын, тунам пырдышым сайын төрлатэн шындыман, шун дэн шүраш күлэш.

9. Виньэмым, траншэйым кызытак угыч йамдылаш күлэш.

10. Силос вэрын пырдышжым шудо опташ тунгалмэ дэч 2-3 кэчэ ончыч нөрташ күлэш, тыгэ ыштымэ дэн силос утларак сай лийэш.

11. У выньэм, траншэйын пырдыжыштым шун дэн шүрман.

12. Силослык шудым виньэм дэк виньэмыш опымо сэмын кондэн шогыман.

13. Силослышаш шудышто кў, ошма, рок монь улогын, корандыман, тыгай логалмэ дэн пўчкэдымэ машин пудыргэн кэртэш, адак лавран силос дэн вольыкат туйэшка.

14. Силосыш шудым пўчкэдыдэ опыман огыл, машин укэ гын, товар дэн альэ куртньо кольмо дэн пўчкэдыман.

15. Кэчэ шудо вургым 2-2,5 сантиметр кутын, молым түрлө шудым 2-4 сантиметр кутын пўчкэдыман, ковшта шудым, моло саска шудым пўчкэдыдэ опташ лийэш. Пакча саскам гын тыгыдэмдэн опыман.

16. Силос шудышто 65-75% вўдыжгө лийман, силослык шудышто вўдыжгө ситышын укэ гын, вэс вўданрак шудм йэшарыман.

17. Шудо утларак ночко гын, олымым альэ вэс кукшо кургым йөрман.

18. Силосым опымо мөнгө пырдыж йыржэ утларак чот тошкыман, шудо виньэм дэн төр лийжэ, воымо сэмын кэчэ йэда мэтр чоло опыман.

19. Виньэмыш тэмымэ мөнгө ик жаплан ночко олым дэн лэвэдман.

20. Йөршын тэмымэ мөнгө ўмбак пўчкэдымэ олымым нөртэн, кукшо лышташ альэ торф дэнэ лэвэдман, тидын ўмбак 10-15 сантиметр кўжгўтын шуным опыман, шун ўмбак 40 сант. кўжгўтын рокым төр шалатэн опташ күлэш.

21. Эн-ўмбак силос виньэмым альэ траншэйым коштыра дэн лэвэдман, лэвэдмэ волэн шинчэш гын, у гыч төрлатыман.

22. Йўштө шушаш годым виньэм ўмбак ик мэтр кўжгўт олымым опыман.

23. Силос виньэм түр гыч пэл мэтр өрдыштырак вўд йогашлан канавым күнчыман.

24. Силос виньэм ўмбалам она дэн альэ олым дэн лэвашым ыштыман.

25. Виньэм гыч силосым кэчэ гутлан пукшаш ситышым лукман.

Ик кубомэтр силос 0.6 цэньтнээр нэлгытан. Тидэ шот дэнэ кэчылан кунар күлэшым шотлэн лукман.

26. Кылмымэ, лавыргымэ дэч силос лукмо мөнгө виньэмым олым дэнэ лэвэд кодаш күлэш.

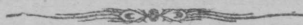
27. Виньэм гыч силосым төр налман, кўшыч пырдыж воктэн тўналын, пундаш маркэ төр лукман.

28. Виньэм альэ траншэй гыч силосым луктын пытарымэ мөнгө виньэмым сайын эрыктэн шындыман.

29. Сайын шуктымо силосын пушыжо шуктымо олма пуш гай, түсыжө могай шудым силослэт, тугайак лийэш.

30. Силосым ушкаллан кэчэш кок кана 15-16 килограм маркэ пуаш лийэш, кугу ушкаллан 24 клгр. маркэ пуаш лийэш, туналан 8 кгр, имньэлан 6-8 кгр., шорыккан 1-2 кгр., сөснала 2 кгр. маркэ пуаш лийэш.

Идалык дэч изи пырэзылан силосым пукшаш ок йөро. Түжө волыккан 1,5-2 тылызэ ончыч силос пукшымашым чарныман, укэ гын пырэзым лугыч кудалтэн кэртэш.

Врач Шумэльова.

КАЗАНЦЭВА НАСТАЧИН ЙОДМЫЖЛАН ВАШ МУТ.

Азалан аваж чизим 9 тылызэ мартэ вэл пукшаш күлэш. 9 тылызэ тэмме мөнгө чизим кудалтыман. Кэнэж жапыштэ чизи кочмым кудалташ ок йөрө, аза пушкэдаш тунгалэш.

Эн утларакжэ чизим шыжым сайрак кудалташ. Тидэ жапыштэ азалан алмаштыл пукшаш түрлө йөр-вар лийэш.

6 тылызэ мартэ изи азам чылт ава шөр дэн гына пукшыман. 9 тылызэ тэмме мөнгө чизэ шөр дэч молымат пукшаш тунгалман. Азалан 6 тылызэ кэнэж жапыштэ тэмэш гын, садак вэс кочкышым пукшаш шыжэ мартэ тунгалман огыл, чизэ шөр дэнак ашныман.

Аваж шөр ок ситэ гын, ушкал шөрым йэшарэн пукшыман. Ушкал шөрым тыгэ пуман: кок пайжэ шөр лийжэ, ик пай отвар (шүраш шолтымо вүд, лийжэ).

Отваржым тыгэ ыштат: ик стакан вүдлан ик чай совла шүрашым (шүльө, шож шүраш, адьэ шүльө ложаш шолдырарак йөра) пыштэн, пэл вүдшө шолын пучэн пытымэш шолтыман. Вүдыштэ шүраш, альэ шүльө ложаш комалья лийэш мо гын

марльэ вышт шүрман. Вара пучышо олмэш шолтымо вүдым йэшарман. Тыгэ ыштымэ мөнгө ик стакан ушкал шөрым (шөрым шолтыдымым) ик чай совла сакыр ложашым отвар дэн йөраш.

Ик стакан отвар, ик сакан шөр, ик совла сакыр ложашым йөрмө мөнгө вара тудым стрэлизовайаш күлэш.

Тыгэ стэрлизовайаш: шөр-варнаш клэнчаш опталын, клэнча шүжым ваткэ дэн пэтырман. Вара тидэ клэнчам йүкыштө, альэ лэвэ вүдыш шындэн (клэнча шү вүд дэч күшнө лийжэ) вүдшым 5 кана шолаш пурмэш шолтыман. Тыгэ шолтымо дэн кылэнча пэш чот ырат, шөр вара стэрилизовайалтэш.

Клэнчаштэ улшо шөрым, пукшымо дэч утыжо кодэш гын йүштө вэрыш шындыман, вэс кана пукшымо гоным кылэнчаш шокшо вүдэш ырыктыман.

Рэдакций дэч: Лудшо йолташ-влак, мо йодшашта уло, журнал гоч йодса. Түрлө йодмашланда ваш мутым, ойым пуаш тўнална.

Пакча саскаш: ковышташ, кийарэш да мойын вүд опташ кунам күлэш. Эрдэнэ, кэчывалым альэ кастэн утларак сай ман Смирнова А. йолтангын йодмыжлан—ваш мут. Йыраг саскаш: ковшташ, кийарэш лэвэ вүдым эр-кас оптыман. Тыгэ ыштымэ дэн мыландэ кэнэта огэш кошкө, кушкымыш шынэн шуэш. Утларакшэ кастэнэ сайрак опташ. Саска лас-

кан йүд вошт вара кушкэш. Кэчывалым оптымо дэн, мыландэ кэнэта кошка, саска вожжо дэн вүдымналын ок шукто, шокшо пызыра, шүльашыжэ нэлэ лийэш. Саскаш йүштө вүдым нимайат опташ ок йөрө. Кастэн опыташ гын, эрдэн вүдым иктаж мо атыш нумал шындыман. Кэчэ гут лэвэн шинчыжэ. Эрдэн опыташ гын кастэн нумал шындыман.

Отв. редактор Е. Сидоркина.

Технич. редактор А. Г. Николаева.

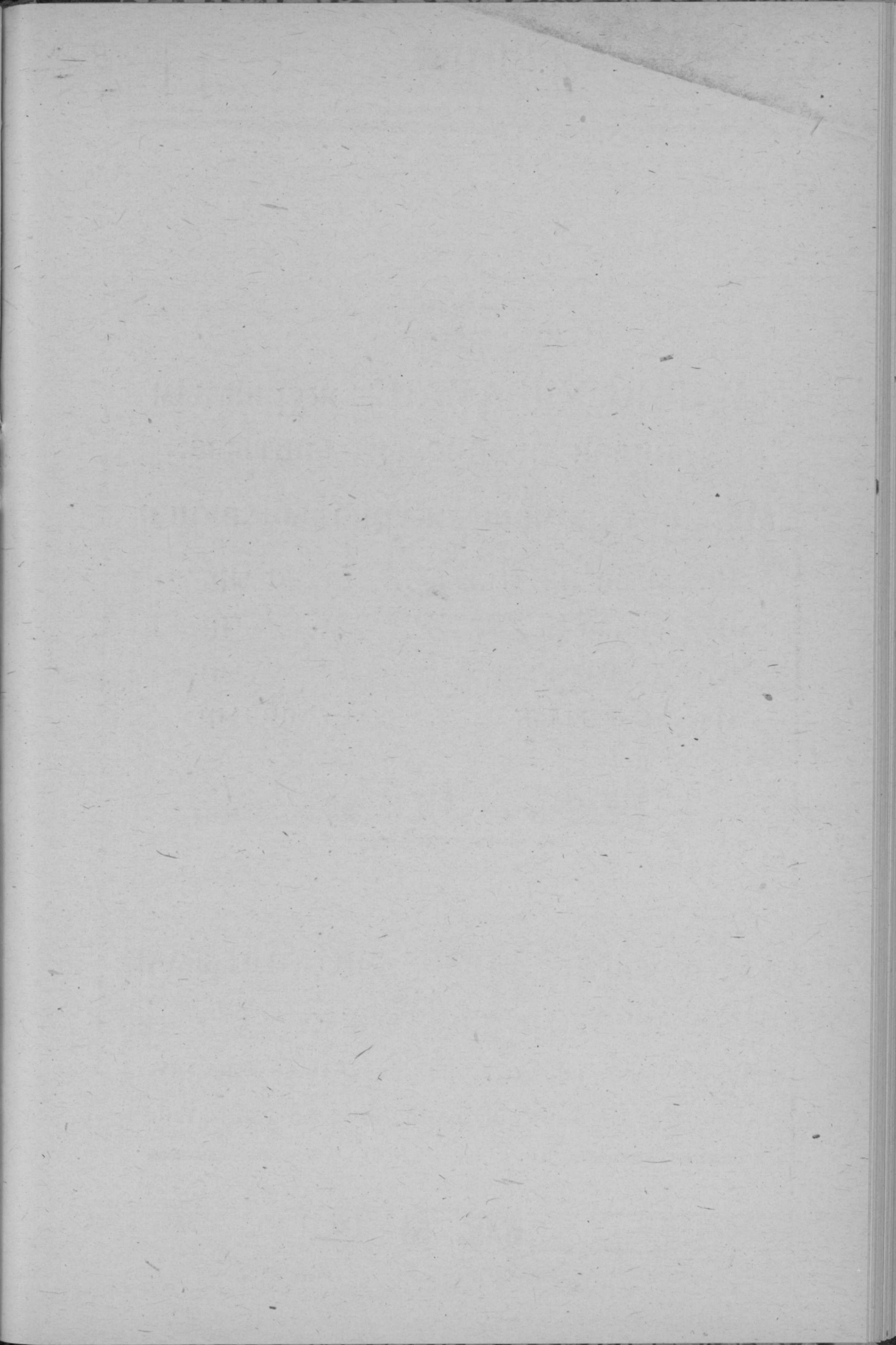
Выпускающий Л. ВАСИЛЬЕВ.

Отпечатано в 1-й Гостипографии Маргосиздата.
Мароблит № 181. Наряд 82. Тираж 1200 экз. Формат 7×12 кв.
Печатных листов 1¹/₂, в листе 36000 зн.
Сдано в производство 13/VI. Подписано к печати 8/VII 1933 г.

Вуйлымаш.

Вэлыж.

1. Шурным жапыштыжэ да йомдарыдэ по-
гэн налашлан йамдэ лийаш 1.
2. Ёдрамашлан колхозым вуйлатымашкэ
лийшэман. 3.
3. У налог закон нэргэн кажнэ шэмэр ёдра-
маш шинчыман. 5.
4. Йоча йаслыштэ пашам сайын шынды-
мэ дэнэ ёдрамаш коклаштэ соцсорэвно-
ваньым кумдан шарэна. 7.
5. Йаслыдэн дэтилошадным почна 8.
9. 40 йочалан йаслым почна 8.
7. Тошто пайрам. 9.
8. Пашалан да эл аралаш йамдэ лий . . . 10.
9. Тўнъамбал пролэтар рэволюцо вэрч
тулла кучэдалшэ Клара Цэткин колэн 18.
10. Лийын, ончыкыжат лийэш 12.
11. Каласышаш гын, укэ гын 13.
12. Кургым ситышын йамдылэн волькы
ашнымашым кугэмдэна. 19.
13. Казанцева Настачин йодмыжлан ваш мут 22.
14. Смирнова Аналан ваш мут 23.

34290

Мар. Ж.
1-5

Акшэ 60 ыр.

1933 ийыштэ,
„МАРИЙ ЁДРАМАШ“ журналым
налашлан подпискым ыштыза.

„Марий ёдрамаш“ журналын акшэ:

Ик ийлан (12 тылзэ) ... 7 т. 20 ыр.

Пэл ийлан (6 тылзэ) ... 3 т. 60 ыр.

Кум тылызылан 1 т. 80 ыр.

Ик тылызылан — 60 ыр.

ОКСАМ ТЫГАЙ АДРЭС ДЭН КОЛТЫМАН:

ЙОШКАР-ОЛА,

Марийскóму Государственному Издательству.

Кантонлаштэ—почтышто, писмоносэц-влакат под-
пискым налыт.

Инв. № 40